



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Jana Passera a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce **Ing. P. Ch.**, zastoupeného Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou v Praze, Muchova 9/223, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství pro hl. m. Prahu**, Štěpánská 28, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 8. 2006, čj. FŘ-11222/15/06, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2008, čj. 6 Ca 294/2006 - 59,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2008, čj. 6 Ca 294/2006 - 59, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Odměna advokátky Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové **se určuje** částkou 4800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Finanční ředitelství pro hl. m. Prahu napadeným rozhodnutím zamítlo odvolání Ing. P. Ch. (dále též stěžovatele) proti rozhodnutí Finančního úřadu pro Prahu 5 ze dne 16. 11. 2005, čj. 406995/05/005911/5664, kterým správní orgán I. stupně zamítl podle ustanovení § 49 odst. 2 písm. b) zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků (dále jen „daňový řád“, „d. ř.“) pro opožděnost odvolání stěžovatele proti platebnímu výměru na daň z příjmu fyzických osob za zdaňovací období roku 1998.

Žalobou doručenou Městskému soudu v Praze dne 2. 10. 2006 se žalobce domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného. Namítal, že závadné a nepřípustné rozhodnutí správce daně napadl včas a důvodně opravnými prostředky. Ty nebyly řádně prošetřeny, rozhodné skutečnosti nebyly řádně zjištěny ani posuzovány a následně nebylo ani správně rozhodnuto ve shodě se zákonem a právním řádem. Namítal, že vedle opravných prostředků vykonal i další paralelní úkony k ochraně svých práv. Žalovaný dle jeho mínění obchází vše, co je rozhodné pro podstatu problému, řeší záležitosti druhořadé a snaží se věc zamlít. Platební výměr mu nebyl

doručen standardně ani náhradním způsobem, zákonem stanovené podmínky pro náhradní doručení splněny nebyly. Bylo na žalovaném, aby prokázal splnění těchto podmínek. Žádný zástupce (ani Ing. K.) nebyl oprávněn a zmocněn konat úkony a nic za poplatníka podepisovat ani přejímat. Správce daně nebyl oprávněn „doručovat něco vyhláškou“. Správce daně se snažil znemožnit žalobci uplatnit opravné prostředky. Navíc byla dána povinnost žalovaného napravit a zrušit rozhodnutí i bez návrhu z úřední povinnosti. Při ústním jednání u Městského soudu v Praze zdůraznil, že v roce 2002 měl přerušenu podnikatelskou činnost, a proto nemohl předpokládat, že mu budou doručovány písemnosti. Byl vzat do vazby nečekaně a neměl možnost ihned reagovat. Oznámení, resp. veřejná vyhláška, nebylo vyvěšeno v místě posledního trvalého pobytu. I kdyby bylo odvolání podáno opožděně, měl správce daně podání zhodnotit jako podnět k přezkoumání zákonnosti platebního výměru.

Rozsudkem ze dne 27. 5. 2008, čj. 6 Ca 294/2006 - 59, Městský soud v Praze žalobu zamítl a o nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo. V odůvodnění rozsudku nejprve konstatoval, že se nemohl zabývat námitkou o nevyvěšení platebního výměru v místě jeho trvalého pobytu, o kterou žalobce rozšířil žalobu při ústním jednání, neboť tato námitka byla uplatněna po uplynutí lhůty k podání žaloby. K žalobní námitce, že nebyly splněny podmínky pro náhradní doručení, konstatoval, že předmětný platební výměr byl doručován v dubnu 2002 do vlastních rukou na adresu trvalého bydliště. Zásilka však byla jako nevyžádaná vrácena zpět. Dle zprávy Vězeňské služby byl žalobce od 7. 2. 2002 do 20. 12. 2002 ve vazbě ve věznici Praha-Pankrác a v místě doručení se nezdržoval. Proto nebylo možné doručení podle ustanovení § 17 odst. 5 d. ř. Městský soud v Praze zdůraznil, že správce daně nebyl žádným způsobem informován o místě, kde se žalobce nacházel. Jestliže se žalobce prokazatelně na místě svého pobytu nezdržoval a jinou adresu správci daně nesdělil, postupoval správce daně v souladu s ustanovením § 19 odst. 1 d. ř., pokud platební výměr řádně doručil veřejnou vyhláškou dne 11. 7. 2002. Pro posouzení věci není rozhodné, kdy se žalobce o platebním výměru fakticky dozvěděl. Žalobou napadené rozhodnutí proto bylo vydáno v souladu se zákonem.

Téhož dne, kdy byl rozsudek Městského soudu v Praze vyhlášen, podal žalobce kasační stížnost, dle svých slov z procesní opatrnosti, s tím, že nadále trvá na provedení důkazů výslechy svědků, které označil při ústním jednání. Dne 26. 7. 2008 kasační stížnost doplnil. Namítal, že soudní rozhodnutí je zjevně závadné a odkázal na svá předchozí podání. Současně požádal o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Usnesením ze dne 19. 1. 2009, čj. 6 Ca 294/2006 - 71, byla žalobci pro řízení o kasační stížnosti ustanovena právní zástupkyně Mgr. Dagmar Rezková Dřímálová. Ta v doplnění kasační stížnosti ze dne 23. 2. 2009 uvedla, že stěžovatel nesouhlasí se závěry soudu a správních orgánů. Platební výměr mu nebyl doručěn ani standardním ani náhradním způsobem doručování. V době, kdy mu byl doručován platební výměr prostřednictvím pošty, byl stěžovatel prokazatelně ve výkonu vazby. O tom věděla Městská část. Ta mohla informovat správce daně, který mohl platební výměr doručit do vazební věznice. Nebyly rovněž splněny podmínky pro doručení veřejnou vyhláškou. Stěžovatel v roce 2002 přerušil podnikatelskou činnost, a proto neočekával, že by mu správce daně doručoval písemnosti, navíc v roce 2002 již uběhla lhůta, ve které lze daň z příjmů fyzických osob vyměřit. Předmětný platební výměr byl vydán po uplynutí zákonné lhůty, kdy lze daň doměřit a před jeho vydáním neměl stěžovatel možnost se vyjádřit k podkladům pro jeho vydání. Touto námitkou se soud v rozsudku vůbec nezabýval. Stěžovatel dne 24. 2. 2009 kasační stížnost znovu doplnil a konstatoval, že ji podává z důvodů uvedených v ustanovení § 102 (míněno patrně § 103) odst. 1 písm. a), b), a d) s. ř. s. Odkázal na svá předchozí podání a zdůraznil, že po lhůtě k podání žaloby s novými námitkami nepřicházel, pouze při ústním jednání analyzoval svoji dosavadní argumentaci. Namítal, že nedošlo k platnému doručení veřejnou vyhláškou, když právní řád jednoznačně a striktně stanoví náležitosti řádného doručení.

V daném případě se nejedná o případ „nezdržování se“ v místě bydliště a nenastaly proto předpoklady pro doručování vyhláškou. Správce daně jednal účelově a vědomě, neboť mu bylo známo, kde se stěžovatel zdržoval.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že platební výměr na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků ze dne 15. 2. 2002 byl doručen v souladu se zákonem náhradním způsobem doručení a žalovaný se proto zcela ztotožnil s odůvodněným rozsudku Městského soudu v Praze.

Nejvyšší správní soud uvážil o podané kasační stížnosti takto:

Z doplnění kasační stížnosti ze dne 23.2.2009 vyplývá, že stěžovatel uplatnil jako kasační důvod rovněž důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nejvyššímu správnímu soudu je známo z úřední činnosti, že na majetek stěžovatele byl po podání žaloby u Městského soudu v Praze ve fázi řízení před vydáním rozsudku o podané žalobě prohlášen konkurs. Stalo se tak usnesením Městského soudu v Praze s účinky ke dni 27. 4. 2007 pod čj. 99 K 20/2000 - 757. Konkursním správcem byl ustanoven JUDr. Josef Cupka. Pod sp. zn. 8 Afs 54/2009 je u Nejvyššího správního vedení řízení o kasační stížnosti, kterou podal Ing. P. Ch. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 2009, čj. 5 Ca 318/2006 - 71, který se týká obdobné problematiky doručování platebních výměrů na daň z příjmů fyzických osob za jiná zdaňovací období v době, kdy byl stěžovatel ve vazbě. V uvedené věci vystupoval po prohlášení konkursu v procesním postavení žalobce správce konkursní podstaty. Ten kasační stížnost nepodal, ta byla podána toliko Ing. Ch.

Podle ustanovení § 432 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2008, se pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona použijí dosavadní právní předpisy. Protože právní účinky prohlášení konkursu v této věci nastaly ke dni 27. 4. 2007, bylo třeba ve věci postupovat v režimu zákona č. 328/1991 Sb. o konkursu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší správní soud se již v minulosti zabýval důsledky prohlášení konkursu na majetek dlužníka, a to jak za situace, kdy k němu došlo před podáním soudní žaloby, tak i za situace, kdy k němu došlo v průběhu daňového řízení. V rozsudku ze dne 5. 10. 2006, čj. 7 Afs 127/2004 - 72, dospěl k závěru, že „v průběhu konkursního řízení je k podání žaloby proti rozhodnutí správce daně, jímž byla zamítnuta reklamace proti rozhodnutí o přepłatku na dani, aktivně legitimován pouze správce konkursní podstaty, stejně jako k podání kasační stížnosti.“

V rozsudku ze dne 5. 4. 2007, čj. 2 As 5/2006 - 89, Nejvyšší správní soud sice dovodil, že „v případě, kdy je žalobce v konkursu, nevylučuje jej to z možnosti podání žaloby ve věci odpovědnosti za porušení povinnosti“, nicméně argumenty v tomto rozhodnutí užití lze využít i při posouzení otázky, jak je tomu v případě prohlášení konkursu v průběhu soudního řízení o přezkumu rozhodnutí týkajících se daně z příjmu fyzických osob. Nejvyšší správní soud připustil žalobu úpadce v uvedené věci s odkazem na povahu řízení, které bylo předmětem soudního přezkumu a sice rozhodnutí o uložení pokuty. Dospěl k závěru, že zaplacení uložené pokuty z majetku patřícího do konkursní podstaty je pouze jedním z důsledků uložení pokuty a neméně podstatné je rovněž závazné zjištění porušení příslušné veřejnoprávní povinnosti, protože do budoucna je pro příslušný subjekt nezbytné, aby věděl, za jaké jednání v rozporu se zákonem bude sankcionován. V případě daňového řízení však bezprostřední souvislost s majetkem náležejícím do konkursní podstaty dána bezpochyby je. Pravomocná rozhodnutí – platební výměry na daň z příjmů fyzických osob, se v majetkové sféře úpadce projeví snížením jeho majetku, který patří do konkursní podstaty. Jde proto o řízení o nárocích, které se týkají majetku náležejícího

do konkursní podstaty ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb. Oprávnění úpadce nadále disponovat s majetkem, který patří do konkursní podstaty, je velmi podstatně omezeno a tato oprávnění přecházejí na správce konkursní podstaty.

Nejvyšší soud ve svém stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98, dospěl k závěru, že není rozhodné, zda se jedná o řízení soudní či jiné (např. správní), ale podstatné je, že se jedná o řízení o nároku, který se týká majetku patřícího do konkursní podstaty. Takovými nároky se pak rozumí veškeré nároky, jež s majetkem podstaty přímo či nepřímo souvisejí a které tak mají vliv na některá (byť dílčí) oprávnění s majetkem podstaty spojená.

Mezi oprávnění disponovat s majetkem náležejícím do konkursní podstaty lze zařadit i oprávnění správce konkursní podstaty procesní práva Nejvyšší správní soud v soudním řízení o přezkumu zákonnosti žalobou napadených správních rozhodnutí. Byť v návaznosti na procesní práva správce konkursní podstaty v daňovém řízení a nikoli v řízení soudním v rozsudku ze dne 13. 7. 2005, čj. 1 Afs 55/2004 - 94, konstatoval, že „na hmotněprávním postavení daňového subjektu (úpadce) se prohlášením konkursu nic nemění potud, že i nadále zůstává daňovým dlužníkem; správce daně tedy vyměřuje daň jemu, a nikoliv správci konkursní podstaty. U daňového subjektu však dochází k omezení jeho dispozitivních oprávnění ve smyslu § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, což se nutně promítne i v rovině procesní v daňovém řízení, do něhož vstupuje jako tzv. třetí osoba podle § 7 odst. 2 písm. e) (pozn. ve znění tehdy účinném) zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, správce konkursní podstaty. Jako projev omezení dispozitivní volnosti úpadce přechází na správce konkursní podstaty v souladu s § 14a odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které mj. i podle daňových předpisů jinak přísluší úpadci, jestliže souvisí s nakládáním s majetkem patřícím do podstaty. To platí jak pro výkon subjektivních práv a povinností hmotných, tak i procesních. Správce konkursní podstaty má proto v daňovém řízení stejná práva, jako měl úpadce: správce daně se správcem konkursní podstaty jedná v daňovém řízení týkajícím se daňové povinnosti úpadce, a jemu také doručuje rozhodnutí. Důsledkem přechodu oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti v daňovém řízení je rovněž to, že odvolání proti platebnímu výměru je oprávněn podat správce konkursní podstaty, a nikoliv úpadce“.

Z uvedeného rozhodnutí lze vycházet i v soudním řízení. Lze shrnout, že podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) věta první zákona o konkursu a vyrovnání oprávnění nakládat s majetkem podstaty přechází na správce. Podle písm. c) uvedeného ustanovení řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce, se přerušují, ledaže jde o trestní řízení (v němž však nelze rozhodnout o náhradě škody), o řízení o výživném nezletilých dětí, o řízení o výkon rozhodnutí; s výjimkou řízení o pohledávkách, které je třeba přihlásit v konkursu (§ 20), lze v řízení pokračovat na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení a správce se stává účastníkem řízení místo úpadce. Mezi důležitá procesní oprávnění, která prohlášením konkursu přešla na správce konkursní podstaty, patří především procesní právo účastnit se ústního jednání, které bylo ve věci nařízeno, právo na to, aby mu bylo doručeno písemné vyhotovení rozsudku a právo na to případně proti rozsudku brojit kasační stížností. Je to správce konkursní podstaty, kdo po prohlášení konkursu svojí procesní aktivitou určuje podstatnou měrou další průběh řízení o podané žalobě. Je to logické, neboť úpadci po prohlášení konkursu nemohou svědčit procesní oprávnění, která mu svědčila doposud. Nelze totiž vyloučit, že by byla tato práva uplatňována způsobem, který není v souladu s účelem konkursního řízení. Tím je uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku (ustanovení § 1 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání).

S odkazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 5. 2008, čj. 6 Ca 294/2006 - 59 a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V novém řízení je krajský soud vázán právními názory Nejvyššího správního soudu vyjádřenými

v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Soud vyrozumí správce konkursní podstaty o probíhajícím řízení, vyzve jej ke sdělení, zda navrhuje v řízení pokračovat, v kladném případě bude na místě žalobce jednat se správcem a následně ve věci znovu rozhodne. Nejvyšší správní soud dosud nezaujal stanovisko k námitkám uplatněným stěžovatelem v kasační stížnosti, neboť nelze předjímat další procesní postup a procesní aktivitu správce konkursní podstaty. Bez zřetele v tomto ohledu nemůže zůstat ani okolnost, že kasační stížnost byla podána subjektem, který je v konkursním řízení úpadcem a před jejím věcným posouzením by bylo třeba posoudit, zda jde o námitky uplatněné osobou oprávněnou.

Nejvyšší správní soud konečně rozhodl o náhradě nákladů právního zastoupení stěžovateli ustanovené zástupkyně Mgr. Rezkové Dřimalové. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí ustanovenému advokátovi stát (ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s.). Celková částka 4800 Kč se v daném případě sestává z odměny za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a v písemném podání, jímž bylo doplnění kasační stížnosti, a dále ze dvou paušálů na náhradu hotových výdajů [(§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a d), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve spojení s § 35 odst. 8 s. ř. s.].

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 14. dubna 2010

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu